

משקין בית השלחין פרק ראשון מועד קטן

ב.

עין משפט גר מצוה

א א מיי פ"ו מהלכות יו"ט הלכה ב ופ"א מהלכות שמטה הלכה ח קמנ לאון פ"ט ועשין דרבנן ב טו"ש"ע א"ח ס"י תקלו סעיף א:
 ב ב מיי פ"ו מהלכות יו"ט ש טו"ש"ע שם סעיף ב:
 ג ג מיי פ"ח מהלכות יו"ט הלכה ג טו"ש"ע שם סעיף ו:
 ד ד מיי פ"א מהלכות שמטה הלכה ט:
 ה ה מיי פ"ח מהלכות יו"ט הלכה ג טו"ש"ע שם סעיף ו:
 ו ו מיי שם פ"ו הלכה י טו"ש"ע שם ס"י תקמד סעיף ב:
 ז ז מיי שם טו"ש"ע שם סעיף א:
 ח ח מיי פ"ו מהלכות יו"ט הלכה יא:
 ט ט מיי שם הלכה ב טו"ש"ע שם ס"י תקלו סעיף ב:
 י י מיי שם טו"ש"ע שם סעיף א:

רבינו חננאל

משקין בית השלחין במועד ובשביעית, בין ממעין שיצא בתחילה ובין ממעין כו'. ומקשינן והשתא יש לומר ממעין שיצא בתחילה, דחיישינן דלמא אתי לאינפולי דמסקי לה ואמר אבי שמרבה כו' לא חרז מעינה דר"ש דקארי לא יפנה אדם אמת המים כו' אלמא כו' ל"ש חרז מעינה ור"ש לא חרז תרתייהו אסר ממעין שלא לה בתחילה כ"ל הדין:
 א א מיי פ"ו מהלכות יו"ט הלכה ב ופ"א מהלכות שמטה הלכה ח קמנ לאון פ"ט ועשין דרבנן ב טו"ש"ע א"ח ס"י תקלו סעיף א:
 ב ב מיי פ"ו מהלכות יו"ט ש טו"ש"ע שם סעיף ב:
 ג ג מיי פ"ח מהלכות יו"ט הלכה ג טו"ש"ע שם סעיף ו:
 ד ד מיי פ"א מהלכות שמטה הלכה ט:
 ה ה מיי פ"ח מהלכות יו"ט הלכה ג טו"ש"ע שם סעיף ו:
 ו ו מיי שם פ"ו הלכה י טו"ש"ע שם ס"י תקמד סעיף ב:
 ז ז מיי שם טו"ש"ע שם סעיף א:
 ח ח מיי פ"ו מהלכות יו"ט הלכה יא:
 ט ט מיי שם הלכה ב טו"ש"ע שם ס"י תקלו סעיף ב:
 י י מיי שם טו"ש"ע שם סעיף א:

משקין בית השלחין במועד. שדה שהיא עומדת זהר ולריך להשקותה תמיד משקין אותה אפילו בחולו של מועד לפי שהיא לו הפסד גדול אם אינו משקה אותה ודבר של הפסד התיירו חכמים לטרוח בו בחולו של מועד כמו שאלו מוצאין במסכת חגיגה (דף י"ח.) דכתיב (דברים טו) **ששת ימים תאכל מנחת זביו השביעי עזרת לה' אלהיך מה שביעי עזר** בעשיית מלאכה אף ששה עזורים בכל מלאכה אף ששה עזורים בכל מלאכה לומר ולומר השביעי שביעי עזר בכל מלאכה הא לא מסרן הכתוב אלא לחכמים לומר לך אינו מלאכה אסורה בחוס"מ ואי זו מותרת ומלאכה שיש בה הפסד אם אינו עושה אותה כגון להשקות בית השלחין התיירו חכמים: **ובשביעית**. מפרש בגמרא^א: **ממעין שלא בתחילה**. דעכשיו מתחיל לזבוע שעדיין לא השקיקה דרכה: **בין ממעין שלא יאל בתחילה**. אלא מעיין נזבוע מזמן מרובה: **אלא ממי גשמים**. משום דלית זיה טירחא יתירא כדמפרש בגמרא^א: **גב' דאסי לאינפולי**. הקרקע שסביבה דעדיין לא השקיקה דרכה: **משקין**. בחולו של מועד ולא חיישינן דלמא נפיל ואזיל וטרח טירחא יתירא: **מעין שלא יאל בתחילה**. שכבר החזיק דרכו: **מיבעיא**. דמשקה ממנו בחולו של מועד: **ביום הצעל**. שדה הוא צעמק ואינו לריך להשקותה ואין בה הפסד אם אין משקה אותה: **קא משמע לן**. מתניתין דתני בין ממעין שלא יאל בתחילה: **ביום השלחין אין ביום הצעל**. אפילו ממעין שלא יאל בתחילה לא: **הינישנה** והיא מתחלקת בחי"ת: **מאן סנא**. דמתני' דפסידא שרי למיטרח זה בחוס"מ כגון בית השלחין: **הרווחה לא**. כגון דבית הצעל אסור להשקותה מאחר שאין בה הפסד שאין לריך להשקותה אלא להרווחה דמילתא לשויה אפלי חרפי: **אפילו במקום פסידא מיטרח לא טרחינן**. דקמני מתניתין אכל לא ממי גשמים כו' משום דלית זיה טירחא: **מושקין המים מאילן לאילן**. בחולו של מועד אס' יש מים תחת אילן אחד עושין דרך קטן מאילן לאילן כדי שימטבו המים מאילן זה לאילן אחר: **הי לא יסקה אם השדה כולה**. צבית הצעל קמייירי דהרווחה היא. אלמא דהרווחה דמילתא אסר ר' אליעזר: **אילימא חרבה ממש**. שנעשה צור למה לי למשקה לההיא דהא אין לה תקנה לעולם: **שחרבה ממעיין זה ואלא לה מעיין אחר**. שחרב מעיינה שרגילה לשמות ממנו דכיון שרגילה לשמות אי לא משקה לה עכשיו אית ליה פסידא יתירא אפילו הכי לא שרי ר' יהודה אלא ממעין שיאל לה דלאו טירחא הוא אכל מי גשמים ומי קילון דטיירחא הוא לא שרי אפילו צבית השלחין ועוד חזינן דקאמר רבי יהודה לא יפנה **הי מים כו' אלמא דלא**

משקין

משקין בית השלחין. שדה שהיא עומדת זמי גשמים ולריך להשקותה תמיד ואס' אין משקין אותה תדיר נפסדת והלכך משקין אותה בחוס"מ ומשום פסידא שרו ליה רבנן כדאמרין צפ' אין דורשין (תמיד דף י"ח.) וס"ס תניא אידך ששת ימים תאכל מנחת זביו השביעי עזרת לה' אלהיך מה שביעי עזר אף ששה עזורים אי מה שביעי עזר מכל מלאכה אף כל ששה עזורים מכל מלאכה תלמוד לומר השביעי ה"א יתירא השביעי עזר מכל מלאכה ואין הששה עזורים מכל מלאכה הא לא מסרן הכתוב אלא לחכמים ללמדך איזה יום אסור ואיזה יום מותר אילו מלאכה אסורה ואילו מלאכה מותרת:

וחוטטין אותה. שאם נתמלא הצור מותר לחטוט להעמיקו שהעפר תיחזק אצל לחופרה בתחילה שהקרקע קשה לא משום דליכא טירחא יתירא:

ובשביעית. דליכא טירחא: **ויוצאין ע"ה הכלאים**. מנזה הוא ללאת כדאמרין בגמ' ולא דמי להני אחרני דקמני ומתקנין דהאי חובה הוא כדמוכח בגמרא:

ע"ף יוגע. נמא למים דכתיב **מאן תנא פסידא אין**. משום דאשכחן לקמן דרבי מאיר פליג עלה דמתני' והאי סתם מתייתין לא איתא אליציה כשאר סתמי משום הכי קצעי הש"ס מאן תנא:

מושקין אמת המים כו'. שאם יש שם מים תחת אילן זה יכול למושכס במועד תחת אילן אחר משום דאילן צבית השלחין דמי וזריכין למים טפי והא דתנא מושקין ולא תנא משקין אורחא דמילתא קמני דבעינן זה רגילין להשקות אילנות: **יתר ע"ה בן אמר רבי יהודה**. עוד היה מחמיר יותר אפילו צבית השלחין קא אסר להפנות משום דהוי טירחא יתירא:

לגינתו ולחורבתו. של צית השלחין גינה מקום זרעו חורבה מקום שמרבו אילנותיו וטרשו וזרעו ונטעו ושמא הוא לריך למים יותר ולא זו אף זו קמני אי נמי חרצ ציתו ועשאו גינה וזריכה מים תדיר יותר משאר צית השלחין ומשום דליכא טירחא יתירא לא:

לרבי אליעזר הרווחה דלא טירחא במקום פסידא מי שמעת ליה אלא אמר רב פפא הא מגי רבי יהודה היא דתניא **הי מעיין היוצא בתחילה משקין ממנו אפילו שדה בית הבעל דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר ב אין משקין אלא שדה בית השלחין שחרבה רבי אליעזר בן עזריה אומר לא כך ולא כך יתר על כן אמר רבי יהודה לא יפנה אדם אמת המים וישקה לגינתו ולחורבתו בחולו של מועד מאי חרבה אילימא חרבה ממש למה לי דמשקי לה ^א אמר אביי שחרבה ממעיין זה ויצא לה מעיין אחר רבי אליעזר בן עזריה אומר לא כך ולא כך לא שנה חרב מעיינה ולא שנה לא חרב מעיינה מעיין שיצא בתחילה לא וממאי דלמא עד כאן לא קאמר רבי יהודה בית השלחין אין בית הבעל לא אלא מעיין שיצא בתחילה דלמא**

שרי ר' יהודה טירחא יתירא אלמא מתני' ר' יהודה היא דהא רבז"ע ל"ש חרז מעינה ור"ש לא חרז תרתייהו אסר: דלמא

א א מיי פ"ו מהלכות יו"ט הלכה ב ופ"א מהלכות שמטה הלכה ח קמנ לאון פ"ט ועשין דרבנן ב טו"ש"ע א"ח ס"י תקלו סעיף א:
 ב ב מיי פ"ו מהלכות יו"ט ש טו"ש"ע שם סעיף ב:
 ג ג מיי פ"ח מהלכות יו"ט הלכה ג טו"ש"ע שם סעיף ו:
 ד ד מיי פ"א מהלכות שמטה הלכה ט:
 ה ה מיי פ"ח מהלכות יו"ט הלכה ג טו"ש"ע שם סעיף ו:
 ו ו מיי שם פ"ו הלכה י טו"ש"ע שם ס"י תקמד סעיף ב:
 ז ז מיי שם טו"ש"ע שם סעיף א:
 ח ח מיי פ"ו מהלכות יו"ט הלכה יא:
 ט ט מיי שם הלכה ב טו"ש"ע שם ס"י תקלו סעיף ב:
 י י מיי שם טו"ש"ע שם סעיף א:

תורה אור השלם

1. אשר קרף בדרך ייזוב בך כל הנחשלים אחריך ואתה עוף יוגע ולא ירא אלהים: דברים כה י"ח
 2. כי יבעל בחור בתולה ובעלו בן זונה ומשועשוע נתן על בלה ישיש ע"לך אלקיך: ישעיהו ס"ה

הגהות הב"ח

א א מיי פ"ו מהלכות יו"ט הלכה ב ופ"א מהלכות שמטה הלכה ח קמנ לאון פ"ט ועשין דרבנן ב טו"ש"ע א"ח ס"י תקלו סעיף א:
 ב ב מיי פ"ו מהלכות יו"ט ש טו"ש"ע שם סעיף ב:
 ג ג מיי פ"ח מהלכות יו"ט הלכה ג טו"ש"ע שם סעיף ו:
 ד ד מיי פ"א מהלכות שמטה הלכה ט:
 ה ה מיי פ"ח מהלכות יו"ט הלכה ג טו"ש"ע שם סעיף ו:
 ו ו מיי שם פ"ו הלכה י טו"ש"ע שם ס"י תקמד סעיף ב:
 ז ז מיי שם טו"ש"ע שם סעיף א:
 ח ח מיי פ"ו מהלכות יו"ט הלכה יא:
 ט ט מיי שם הלכה ב טו"ש"ע שם ס"י תקלו סעיף ב:
 י י מיי שם טו"ש"ע שם סעיף א:

גליון הש"ס

מתני' ובשביעית בין מפעיין. עיין לקמן דף ו' ע"ב חז"ל ד"ה מרבינן:

מוסף רש"י

עוביות. עול סביב מנו (תענית י"ב.) ענ עונה ועמד חוכה (לקמן ד' לו: גומות חזקוני ח"א.) לאסוף שם מים להשקות הגפן (ברכות א.) ומציינין את הקברות. שיעשק סתמים על הקברות צבד כדאמר במרוצה (צ"ק ס"ט.) של קברות צבד דחזיר כעלמות, כזי שלא ילכו חולכי תרווחה לטס (לקמן ה.) מושבין את המים מאילן לאילן. דהוי כעדה צית השלחין דפסידא יתירא איכא (לקמן א.)